

КОНГРЕС ПРОТИ СІДЯЧИХ СТРАЙКІВ

ВАШИНГТОН. — В обох палатах конгресу з'ясувалося через повільний сідячих страйків у країні справляють бурю протестів. Різні сенатори й конгресмени висказували про ті страйки свої погляди, винуючи за них різні чинники: робітників, великі підприємства, політиків, суди, президента Рузвельта й інших.

Сенатор Елендер з Луїзіани виступив за заяву, що, якщо Джан Луїс справді відповідає за рух за сідячих страйки, то він є зрадником американських ідеалів і загрозою для миру й добробуту краю. Сенатор Бора говорив, що за сідячих страйків треба винувати не одних тільки робітників, але й великі, монополні промислові підприємства; на його думку, не вільно карати робітників, поки не зроблено нічого з промисловими монополіями. Сенатор Бейлі виступив проти заяви сенатора Робінсона, що, мовляв, уряд не може братися до справи сідячих страйків, бо найвищий суд Злучених Держав не признав важності закону Вагнера про робітничі відносини.

Не менше бурливою була дебата в палаті послів.

СУД ПРИКАЗУЄ АРЕШТУВАТИ 6,000 СІДЯЧИХ СТРАЙКАРІВ.

ДІТРОЙ. — Суддя Ален Кемпбел видав приказ поліційній владі арештувати 6,000 сідячих страйкарів у 8 автомобільних фабриках підприємства Крайслера, що мали покинути ці фабрики до минулої середи. Цей приказ рівночасно уповноважив поліцію арештувати Джана Луїса, голову Комітету для Промислової Організації; Гомера С. Мартіна, президента юніі автомобільних робітників, та коло 70 інших урядників і організаторів цих двох організацій.

Шериф цього повіту заявив, що він не має на виконання цього приказу досить сили. Він відкликався по поміч до стейгового губернатора, але цей заявив, що він аж тоді буде могти інтерв'ювати, як шериф покаже, що він не маю сили виконати судовий приказ.

РОЗКОПАЮТЬ РУМОВИЩА ШКОЛИ, ЗНИЩЕНОЇ ВИБУХОМ.

НЮ ЛОНДОН (Тексас). — Ратункові відділи вже розкопали румовища публічної школи, в котрій скоївся у четвер страшний вибух. Добуто вже всіх учителів і дітей, що були в школі. Числа жертв подають принаймні на 380, але пропускають, що вони досягнуть може й до 500. Деякі родини втратили всіх дітей. Родичі ходять по котлоронних заведеннях, розпізнаючи свої діти. Плянують масові похорони.

Тимчасом ведуться кінька урядових слідств, що мають установити причину катастрофи. Поки що найбільше розслідників схиляється до думки, що вибух скоївся через це, що в просторі між землею й підлогою першого поверху зібралася багато природного газу, що тут добувається з землі, і цей газ з якоїсь причини займився.

СПОДІВАЮТЬСЯ ЗРОСТУ КООПЕРАТИВНОГО РУХУ.

НЮ ЙОРК. — На зборах організації мешканців кооперативних домів у Бронксі виступав за промовою Джейкоб Бейкер, предсідник установленої президентом Рузвельтом комісії, що розсліджувала кооперативний рух в Європі. Бейкер говорив про сильний розвій кооперативів в Англії, скандинавських краях, Франції, Чехословаччині й Швейцарії та заповідав, що вони незатовго широко розвинуться у Злучених Державах.

КАТОЛИЦЬКЕ ВІЧЕ ПРОТИ МАДРИДСЬКОГО УРЯДУ.

НЮ ЙОРК. — У Карнегі Гол відбувся заходами бувших студентів Фордгемського університету „симпозій” у справі горожанської війни в Іспанії. Між бесідниками були: англійський письменник Гилер Белок; Роберт Генон, президент Фордгемського університету; Дж. Кастіельйо і інші. Бесідники виступали проти мадридського уряду як уряду комуністів, анархістів і інших виворотних елементів, що йдуть передівсім на знищення церкви.

ЗНАЙШЛИ ДОКАЗ, ЩО ЛЮДИ ЖИЛИ В ЧАСАХ МАМУТА.

ФЕРБЕНКС (Аласка). — Сюди привезено в до розі до Нью Йорку останки переісторичного звіра з породи слона, мамута, при чому цей окая має на собі доказ, що в часи мамута жили люди: у горішній шочи мамута застряг кремінний кінець списа.

СЕНЗАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ПРОТИ ОБМАНЦІВ.

НЮ ЙОРК. — У місцевім федеральнім суді покінчилася в четвер розправа проти 13 осіб, обвинувачених за вживання почти для видурювання людей грошей на фальшиві підприємства. Розправа ширшого розголосу, бо головним обвинуваченим є Волес Гарленд, бувший почесний студент Більського університету, а між пошкодованими є Ервінг Фишер, університетський професор господарства. Присяжні судді признали обвинувачених винуватими. Суддя обіцяв видати присуд у виторок.

ПОДІЛЛИ В ОЧАХ ПОЛЬСЬКОГО ШОВІНИСТА.

Появилася книжка Т. Кунцека п. з. „Пшеводнік по вевудствє тарнопольскім” з мапами та ілюстраціями. Автор описує що української територію в країне шовіністичний спосіб, натягаючи факти і фальшуючи дійсність.

АКАДЕМІЯ ПОЕТІВ.

В Парижі основано ще одну Академію, якої членами є самі поети. Нова Академія має назву — Стефана Мальярме (французький поет-символіст 1842—1898). Академія має покіщо 11 членів-поетів, що раз на тиждень сходяться в давньому мешканні Мальярме. Ця Академія визначила вже навіть різні нагороди за найкращий поетичний твір; біда тільки в тому, що покищо не має вона — як кажуть взаємнічені — грошей.

ПРИТУЛОК ДЛЯ ЗЛОДІВ.

В місті Бельфаст (Ірландія) заснував колишній каторжний притулок для кишених злодіїв. Замолоду був він неаркарианий за такі злочини. З часом добровільно бездоганним підприємствами маетку. До заснованого пристановища приймають лише старих кишених злодіїв, що не хочуть уже цим ремеслом заробляти собі на шоденний хліб.

КІНО В АФРИЦІ.

Ця частина світа „модернізується” і під цим оглядом. Доказом цього єкий приріст кінотеатрів в Африці. В останньому часі прибуло 300 кіц в Полудневій Африці, 33 в західній, в Єгипті 102, 180 в Алжирі і 27 в Тунісі. Це робить у сумі 676 звукових кінотеатрів, не враховуючи поважного числа німих кіц, які все ще мають успіх серед чорних та бранатних африканських мешканців.

ДОВГИ НОВОРОДКА.

Коли у французькій родині вродиться дитина, то вже у хвилині своїх народин вона обтяжена довгом 14,000 франків. Це частова з державних довгів Франції. Під цю пору державні французькі довги дають суму 560 мільярдів франків на 41 мільон мешканців. За рік мується держава ще „видусити” зі себе 38 або 39 мільярдів, так, що на голову кожного француза спадає нове обтяження довгом приблизно 950 франків.

ГОЛ ПРО НЕМИНУЧІ НАСЛІДКИ ЗАГАЛЬНОГО ЗБРОЄННЯ.

Вашингтон. — Секретар стейту Кордел Гол виступав як свідок перед комітетом палати послів для видатків і в своїх зізнаннях заявив, що загальні перегони європейських держав в озброюванні мусять неминучо довести до економічної катастрофи вже протягом менше-більше одного року.

КЛОПЦІ З ВЕЛИКАНАМИ.

НЮ ЙОРК. — 51,000-тонний італійський корабель „Реке”, пятий з ряду найбільших корабель світа, відіждяючи з порту в п'ятницю сполудня, вдарив під напором вітру об причал на 48-ій вулиці. Сотки людей, що стояли на причалі, дивлячися на влізд корабля, побачивши, як дубсві свої й залізні стовпи почали гнутися, сиркнули зі страху й стали тікати назад. Корабель скоро відбився від причалу й випливав на ріку. Оглядини корабля показали, що він шкоти не мав, і він поплив у дальшу дорогу. З людей на причалі теж ніхто не був ушкоджений.

ВЕЛИКА ФІЛЬМА ПРО ФРАНЦУЗЬКУ РЕВОЛЮЦІЮ.

Французька Генеральна Конфедерація Праці хоче почати реалізацію великої історичної фільми з часів французької революції (1789). Режисерію і технічний провід фільми доручено французькому режисерові Жанові Ренуарові. Наголовок фільми ще не устійлений. Фільма не обмежиться тільки до представлення великих героїв революції, але покаже теж юрбу, масу, що була душою революції, отже робітників, селян, дрібних міщан та інших. Спеціальну увагу звернено на правдиве історичне зображення тієї доби: музичну частину фільми доручено французьким молодим музикам, які працювали вже три фільми Ромена Ролянда „14 липня”, Капітала, потрібний до реалізації тієї фільми, зберуть тим способом, що між членами і симпатиками Генеральної Конфедерації П Праці розпродають 1,500,000 білетів по 2 франки.

БІВСТВО ПАЧКАРЯ.

Стежа Прикордонної Сторожі зі станиці Розтоки, повіт Косів, стрінула — випадком шість пачкарів, що пакували румунську горівку. Пачкарі почали втікати, а тому, що не послухали заклику стати, один зі стражників покористувався пальною зброєю й вбив одного пачкаря на місці. Тотожності вбитого не устійнили. У напідечнику мав він горівку румунського походження.

КРАЙ НАЙБІЛЬШИХ КУРЦІВ.

З Букарешту доносять: На підставі річного звіту тютюневого монополію має Румунія близько 5 мільонів курців, між ними мільон жінок. Кожний курець зуживає пересічно на рік 3 кг. тютюну. Річно продають 12 мільярдів 500 мільштук папіросок, 18 міль. цигар і 31 міль. люлькового тютюну. Кажуть, що Румунія має найбільше число курців у Європі.

ЛЯ РОК ПЕРЕСТЕРПАЄ БЛЮМА.

ПАРИЖ. — Полковник Ля Рок, голова французької Соціальної Партії, що має фашистські погляди, заявив, що коли прем'єр Блюм буде далі приміювати тиранічні акти до його партії, то тим готів викликати небезпечні повстання.

ДЕРЖАВНА МУЗИЧНА НАГОРОДА.

Державну музичну нагороду в сумі 5,000 зл. признано 25-лєтнього проф. Вол. Войтовичеві за заслуги в ділянці музичної культури в Польщі. Лавреат має 38 літ, є родом з Дунаєвця на советському Поділлі, учився в Кам'янці і дався опісля пізнати не тільки як педагог, але й композитор, піаніст і музичний діяч.

ЛЕТУНСЬКИЙ СПОРТ В АНГЛІ.

На підставі останніх звідомлень, що їх подають лондонські часописи скількість англійських спортових клубів, які займаються летунством, осягнула в минулому році цифру 57. Ті клуби, які пропагують дуже сильно летунство серед шкільної молоді і серед старшого громадянства, мають уже більше як 12,000 членів.

СУЧАСНИЙ МОЙСЕЙ.

У літничі в Лідеї (Франція) помер 70-літній старець Альберт Ігнотус (Невідомий), якого називали „сучасним Мойсеем”.

Підчас великої повені в 1866 р. знайшли Альберта у колісці, що плила по воді. До 15 років виховували Ігнотуса у захисті, відтак усиновив його якийсь швець. Пізніше працював він у фабриці фарб. Батько лїт тому видрукував він у часописах залик, у якому просив відгукнутись ті особи, які знають щонебудь про те, яким чином опинився він у колісці. У відповідь дістав він багато листів, але ніодн із них не вияснило тайни походження Альберта. Жінка Ігнотуса говорила, що її муж був без сумніву сином багатих родичів, бо коліска, що її знайшла була дуже багата і також білля дитини.

МАТЕРІ, ЩО ЗІДАЮТЬ СВОЇХ ДІТЕЙ.

Недавно писали ми про білі плями на земній кулі — краї, що їх ті люди не розслідили. Зі звідомлень експедиції княжни Марії Бонапарте, яка перебувала кілька літ доми у селіщині Австралії, до вїдуємося прецікаві подробиці про дике плем'я туземців. Це плем'я зовсім не знає слова „батько”. Дикунні зовсім не зясовують собі справи, що таке порід. Дитина, що вродиться дикунці, є на їх думку втіленням одного із предків жінки. Мати любить і піклується тільки першою дитиною. Але дальших своїх дітей має мати право зїсти і рідко коли дикунка-мати не користається таким привілеєм і відмовляється від такої лакоминки.

Не знають теж ті австралійські дикунні що таке „мнитися”, „чиститись”. Тих слів нема в їх мові.

Коли хтось занебудує, його закопують ще живого до землі „щоб він не мучився і не дошкулював іншим”.

ПОСТИШЕВА ОСТАТОЧНО „ПРОЧИСТИЛИ”

МОСКВА. — Павла Постишева, секретаря комуністичної партії київського округу, остаточно усунено з його дотеперішнього уряду. Він обняв подібний уряд, але в глухій куці — в Куйбишевській округі. Постишев, хоч досі був на Україні формально невисоким урядовцем, на ділі був довгі літа довіреним Москви і диктатором України. Він безоглядно переводив „чистки” й довів до самогубства Скрипника. Та, як видно, й цього ще Москва замало. Усуваючи його з України, київський комуністичний комітет ухвалив рівночасно резолюцію, в якій гостро натаврував дотеперішній адміністративну політику, яка не вмля якісді боротися з ворожими елементами в Україні. „Асошієтєд Прес”, подаючи про це новинку, каже, що усунення Постишева з України потверджує, що комуністична партія в Україні знайшлася в клопотах.

ДАЛЬШІ МАСОВІ АРЕШТИ В УКРАЇНІ.

БЕРЛІН. — „Ангрїф” повідомляє, що арешти серед членів опозиції в Україні ведуться далі. На Поділлі арештували секретаря партії Свирського, обвинуваченого в контрреволюційній пропаганді. В Винниці арештували двох партійних урядовців, Закубіна й Гібеля, що кермували пропагандовим відділом компартії в Україні. В Дніпропетровську арештували в останніх днях цілу опозиційну групу: Голушенка, Красного, Ахметова, Ганрика і 30 інших партійців. В Києві арештували голову союзу українських письменників, Сенченка, за участь в опозиційних виступах. Арештували також секретаря весесозової спілки письменників, Пікеля, в Москві. В останніх днях советські суди видали знова низку присудів смерті. В Новосибірську за судили на смерть двох залізничників за саботаж; один з них мав знищити 150 локомотивів.

МАРЕВО НОВОГО ГОЛОДУ В УКРАЇНІ.

МОСКВА. — По вісткам з Москви, Україні знову загрожує великий голод. Московська влада держить в строгій тайні вїстки про те, що вилви Дніпра і Дону спустошили засіви в найурожанішій частині України, яку зовуть „шипідрем” СССР. Одностакно надходять про випадки саботажу по колхозах. Колхозники ховають, або продають тайком збіжжя, призначене на весняні засіви. Вислані проти колхозників спеціальні відділи ГПУ не можуть багато вдїяти проти солідарности селянських мас.

МАСОВА ВТЕЧА СЕЛЯН З КОЛГОСПІВ.

МОСКВА. — У московській „Правді” появилася стаття під заголовком „Демократизація колхозів” (колективних господарств), яка кидє цікаве світло на стан цих господарств. З неї довідуюмося між іншим, що в красноярській області пропало марно 25,000 гектарів збіжжя, яке залишилося на полях під снігом. Не диво, лише автор, що число колхозників у цій області сильно змаліло в порівнанню з минулими роками. Дальше автор статті вказує на таку аномалію, що завдяки нездарности управ колхозів вининули з голоду цілі маси приватницької худоби колхозників, бо управи колхозів не постаралися про пашу для худоби.

ПОЛЯКИ ДАВЛЯТЬ НЕ МЕНШЕ БОЛЬШЕВИКІВ.

ЛЬВІВ. — Польський уряд вже незадоволюється давленням українців на культурнім, економічнім і політичнім полі зверху, а починає втручатися безпосередно до українських інституцій, та ділати на них зі середини. Староста Касала з Городка Ягайлонського письмом з 22 лютого ц. р. зажадав від виділу читальні Просвіти в Любіню Великим, щоб зчerkнув зі своїх членів вісьмох українських громадян-патріотів, а саме: Михайла Барана, Василя Цігіля, Уосифа Магоцького, Петра Сярого, Андрия Гайдучка, Григорія Сярого, Івана Солов'я і Степана Борєцького. Письмо має наказ негайного виконання. Староста мотивує свій розпорядок тим, що цього потрібно „з огляду на безпеку спокою і публічного порядку”. — Подібне діється по інших місцевостях. В бібрєцькому повіті кілька соціальських гнізд дістали теж розпорядок від старости, щоб гніз загрозю завїшення діяльності товариства голова і дехто з членів старшин гнізда негайно устїпили з проводу.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

ЛЬВІВ. — В Тернополі відбулася 3-го березня ц. р. розправа проти 21-літнього селянина зі Ступок, Степана Шахрая. Прокуратор притягнув його до відповідальності за злочин державної зради, яку він поповнив вступавши до ОУН і виконуючи накази цієї організації. Акт обвинувачення каже, що поліцей заловив його в моменті, коли підсудний прибивав на польській „Людовім Домі” вїдзубу ОУН, яка підбурювала проти польської держави. Підсудного засуджено на два роки в'язниці.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1898

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays. Owned by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-33 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

№ "Свобода": Вівторок 4-0237. — Укр. У. Н. Союз: Вівторок 4-1016. 8-0907.

Адр.: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЦІНИ ПОЖИВИ

Кілька днів тому видала Федеральна Торговельна Комісія звіт з свого дволітнього розслідування цін поживи. Звісно, що ціни поживи на загальний погляд не мають такого життєвого значіння для маси людей в Америці, як бомбардування Мадриду або кінські перегони в Ірландії, але певне значіння вони ще мають — головне тому, що, як всякий знає з практичного життя, ціни на поживу постійно підносяться в гору й життя постійно дорожє.

Звіт Федеральної Торговельної Комісії важкий якраз тому, бо він приступає просто до питання: чому ціни на средства поживи такі високі? Відповідаючи на це питання, Федеральна Торговельна Комісія подає за найважливішу причину високих цін факт, що багато підприємств, що торгують засобами поживи, здобули собі в своїх спеціальних сферах монополію становище. Себто вони знизили всіх конкурентів так, що вони самі встановлюють довільно ціни. Федеральна Торговельна Комісія не говорить голосовно, але згадує поіменно як монополістичні організації "Дженерел Милз", "Армур енд Ко", "Нешенел Бискит Ко", "Нешенел Дейр Продактс" і молочарське підприємство Бордена.

Далі Федеральна Торговельна Комісія стверджує, що торгівля деякими засобами поживи стала частим рекетом. Сюди належить, наприклад, торгівля картоплею, а подекуди торгівля сиром.

У торгівлі тими засобами поживи, що не об'являють рекетамі ні монополіями, торгівля знаходиться в руках посередників, які поїдають величезну частину тої ціни, що її платять за ці засоби споживачі. Ці посередники з одного боку дають низькі ціни продуцентам, себто фермерам, а з другої сторони рахують високі ціни консументам.

Федеральна Торговельна Комісія подає на ці лиха цілу низку рад. Проти монополій та рекет треба буде виступити при допомозі відповідних законів і процесів. Проти визиску фермерів і консументів посередниками Комісія радить завести з одного боку систему фермерських ринків під контролею уряду, а з другого боку систему споживчої кооперації. Фермерські ринки визволять фермерів з лабет посередників, а кооперативи споживачів знесуть зиски посередників до рівня коштів торговельної служби.

Як звісно консумційні кооперативи в Америці дуже часто падали через невміння або нечесність менеджерів. Сподіваються тепер, що повязання консумційних кооператив з федеральними ринками збуту причиняться значно до оздоровлення кооператив.

Ці пропозиції може не розв'яжуть остаточно справи цін поживи, але зроблять в цій справі значний поступ. На жаль, велика частина цих пропозицій ще довго лишиться пропозиціями на папері через загальне невідготування суспільства в певних питаннях власного життя.

ПУШКІНЬСКА "СВИСТОПЛЯСКА"

Большевики відкрили Пушкіна... Досі був він "царським підданином", тепер — нагло став народним, всенародним поетом. Його роковини смерті (1837—1937) обходить цілий СССР, і то на приказ Сталіна.

І відбуваються правдиві оргії безличності і цинізму! Не тільки росіяни його славлять. Ні, приказано і всім іншим народам, що є під пануванням Москви, славити його як свого "рідного", "нашого".

Нещасний Тичина — колись добрий поет, тепер надворний співець московського диктатора! — називає Пушкіна — "удюбленим нашим". Інші малоросійські письменники кричать, що Пушкін — був і є і буде славним на Україні... Навіть хвалять його за те, що гавкав Мазепу! Навіть забувають, що Мазепа всеж таки повставав не проти "дорогого, удюбленого вожда світової революції", а проти царя...

А "Правда" пише, що "вірними помічниками царських русификаторів, що не допускали Пушкіна до українського народу; були українські націоналісти... Донцови, Єфремови, Шаповали... Отці Донцови, Шаповали, Єфремови оклеветали великого поета, називаючи його "чужинцем, москалем, ворогом України"... Отже з того виходило, що ті, хто не допускав російського поета до українського народу, був... русификатором України!

Це найкраще вказує, до якого цинізму й забриханості дійшла сталінська банда, до якого лоялізму її прислужники на Україні...

Але нащо нагло це незвичайне вивиснування большевиками поета, що був царським камер-юнкром і патріотом царської імперії? Власне для того! Комуністична ідея, як ідейний зв'язок, що тримав укупі большевицьку імперію, дістала в лоб. От тому Кремль і старається на місці тої ідеї — поставити нову, староросійську патріотичну імперію, яку самі звеличують Пушкін. Цеж Пушкін звав Мазепу "зрадником", цеж він жалував, чому гетьман не скінчив життя на шафеті. Цеж Пушкін підносив під небо діло Петра I-го ("що розпинав нашу Україну"), цеж він голосив, що в

ОЗБРОЄНА ГОЛУБКА МИРА

Отже стоїмо перед новими перегонами зброєння! Правду кажучи, фабрики військових припасів вже давно працювали і в день і вночі, змінюючи робочий персонал тричі на добу. Але — очевидячки, цього тепер вже мало. Треба будувати нові фабрики, треба знаходити нові тисячки відповідних робітників, і треба особливо підшукувати все нові засоби для піднесення військової готівості найдорожого з військових припасів, себто людської маси.

Все це — певна річ! — не в намірах якогось нападу, не в цілях здобуття нових територій, не в цілях накинєння своєї віри мільонам іновірних, як то бувало в давні часи, ні, — борюнь Боже! — це все робиться тільки задля... мира. Або, кажучи офіційною фразою: — "щоб в цілком невідомий спосіб спричинитися до втримання світового миру".

Початок зробила Англія. Досвід італо-етіопської війни, коли "англійський уряд побачив, себе в неможливості перейти від загрози до дії, залишив в душі англійських політиків великий неприємний спогад, і, одної ранку, після низьких кошмарних ночей, в "світловій пресі" з'явився проєкт льокальних англійських зброєних, що коштуватиме англійським громадянам піднесення податків на 18%.

Англія розпоряджає незмірними багатствами, і вона вирішила кинути ці багатства на важицю, щоб переважить ними революційний вал незадоволених. Вона помилилася. Світова революція — (не та, що про неї мріяли большевики, а цілком протилежна, революція не пролетарів, але пролетарських народів, міцно в середині споєних) — не може бути спинена.

Тимчасом, сподівання про

Ось нарешті, кілька дат і цифр, що дадуть приблизне уявлення, скільки коштує утримання цієї небезневинної голубки:

11. січня цього року комісар фінансів Советської Федерації (нам землячок Гринько) підніс Центральному Виконавчому Комітетові військовий бюджет, що передбачає збільшення видатків на 30 відсотків в порівнянні з бюджетом 1936 року і на 70% в порівнянні з бюджетом на зброєння у сумі 19 мільярдів франків.

10. лютого англійська палата послів ухвалила видати на 400 мільонів стерлінгів на воєнні зброєння.

Знову італійська фашистичська рада, не розпоряджаючи відповідною кількістю мільярдів грошей, виставляє в по-

ле ціле своє чоловіче населення, себто яких десять мільонів людей, а крім цього звертається за допомогою до багатства мозкової енергії й палкого патріотизму нації. Бо, як каже офіційний комунікат, тільки з допомогою науки, мужньої витривалості та духа, готового на будь які події, народи, менш обдаровані, можуть боронитися від нападу народів, багатих на гроші і сирові продукти...

Набуваймо й ми цієї мужньої витривалості та будьмо готові до всіх можливих подій, щоб використати їх вчасно для ідеї нашої української державності, без якої ми тільки матеріял для подій, а не їх рушій.

Евген Онацький, Рим.

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ФРАНКО-СОВЕТСЬКИХ ВІДНОСИН

Прийнято вважати, що до визнання советського уряду Францією найбільш спричинилися ліво настроєні французькі політичні круги. На діліж, головна "заслуга" в цьому належала нікому іншому, як французьким капіталістам. В тому часі (1924 р.) советський Союз — вже визнаний рядом європейських держав — почав розвивати широкі торговельні зв'язки з закордоном, головним чином з Німеччиною, Англією й Італією. Промисловість згаданих країн могли з великим прибутком продавати Москові ріжнородні товари, з яких особливий попит мали машини та інші предмети фабрично-заводського устаткування. Приступивши до розбудови власної промисловості — большевики за цей закордонний импорт платили тоді "золоті" гроші. Французькі капіталісти "принципово" були "непримиримими" противниками большевизму! Але визнавали засаду, що можна гандлювати (не порушуючи "принципів"...) навіть з людьми-жермами... Визнаючи, що засада практичною, — впливові круги великої французької буржуазії поведи енергійну кампанію в користь офіційного визволення советської влади. Вся "механіка" цієї кампанії полягала на розрахунках, що вслід за визнанням буде встановлений з Москвою вигідний торговельний договір і французькі промисловці перехоплять з чужих кишень до власних значну частину закордонних советських замовлень.

Цю кампанію в користь визнання большевиків підтримував і та частина французької буржуазії, що мала в своїх "портфелях" вартісні папери старих російських боргових зобов'язань. Большевики прийняли на себе ці зобов'язання царського уряду не хотіли, але французькі буржуа були переконані, що при визнанні Париж змусить Москву до уступок і в цьому питанні. Отже, як бачимо, намічалася виключно економічні завдання. Акт признання СССР начисляв за собою вже майже 13 років... А наслідки його цілком опрокинули сподіванки французьких капіталістів. Сталося те, чого вони ніяк не передбачили: події привели до тісного політичного зближення СССР і Франції, натомість економічні зв'язки (в яких буржуазія була найбільш зацікавлена) не тільки не дали очікуваних користей, але є причиною постійних нарікань й невдоволення.

Хоч виглядає це дивним, але при зростаючому політичному контакті Москви й Парижа — господарські зв'язки між ними все слабшають, і при тому з виразною некористю як раз для Франції. Щоб в цьому переконатися, досить поглянути на такі цифри. Визначення французьких товарів до СССР, що обчислюється в 1934

р. в 250 мільонів франків — в минулому році впав до 100 мільонів. Водночас звіз до Франції советських товарів зменшився відповідно з 403 мільонів до 300 мільонів. І щонайважливіше при цьому, торговельний білянс Франції з цих операцій вийшов пасивним! Ослаблення франко-советської торгівлі проявляється й в тих категоріях товарів, що в них Франція найбільш захищена. Наприклад звіз советської нафти знизився з одного мільона тон в 1934 р. до 274 тисячі тон в минулому році.

Назагал, надії французьких промисловців знайти в СССР широкий ринок збуту не виправдалися: їх невдоволення все зростає. Але це не перешкодило Москві виступити в Парижі з домаганнями позички на суму 1 мільярд франків для... фінансування советської торгівлі з Францією! Механізм цієї московської комбінації полягає в тому, щоб платити за французькі товари французькими грошми! Зрозуміло, що цей проєкт залишився "без відгуку" з боку французьких ділових кругів. Не краще вийшло й з надіями одержати заплату по старим російським боргам. Советська влада робила в цій справі ріжні "пропозиції", що мали одне призначення — відтягати поладження цього питання в безконечність. В такому положенні знаходиться воно й тепер...

Так провалилися розрахунки французької фінансово-промислової буржуазії. Купивши советського "кота в мішку" — вона "капіталізує" тепер із нього самі тільки неприємності! Преса повна скарг і нарікань з того приводу. Але чи навчив її цей сумний досвід? На жаль — ні. Жага роботи подібна на наркоманію! І французькі промисловці знов видивають новий проєкт активізації торгівлі з советським Союзом. Суть його в наступному. До диспозиції Москви хочуть поставити кредит в сумі 5 мільярдів франків, які мусять бути використані для советських замовлень у Франції.

Хто переглядає спеціальну советську пресу, може сказати з певністю, що й з цього проєкту нічого не вийде. В Москві вже ставляться й до нього дуже зинно. Чому? — запитають. Ажте СССР, з уваги на політичне порозуміння з Францією, мусів би звертати більшу увагу на її економічні претенсії? Як раз — навпаки! Така вже тактика советського уряду, що на найбільш економічні уступки він йде якраз в тих країнах, де сподіється за це здобути потрібні йому політичні позиції. Там же, де ці позиції вже здобуті — Москва стає безцеремонною.

М. Органський.

М. О. Лейкін.

ПІД ЕСПАНСЬКИМ НЕБОМ

Гумористична повість.

(22)

— Вже темно, місяць світить, а еспаню якось не видає, бо деж любка міг би уладжувати серенаду серед такої сутюлки — говорив Іванів.

— Я гадаю, що ніхто не уладжує серенади ввечері, лише нічно — запримітила Глафіра Семенівна.

— Чодім на спокійнішу вулицю, може там і скорше щось підглянемо.

Перейшли кілька погано освітлених переулків, та ніде нічого романтичного не побачили. На лавці серед скверу сидів кухар у білому фартусі та білій шапочці та розмовляв із гарною горничною. Глафіра Семенівна сказала з усмішкою до чоловіка:

— Ось маєш залюблену пару!

— Ти собі жартуєш, а я справді рад би прислухатися еспанській серенаді... Може бути, що еспанці виходять із гетарами шойно пізно вночі. Тому треба би вибратися нічно на звідя.

XVII.

— Страшно хочеться мені піти — сказала Глафіра Семенівна як вернулася із проходу.

— Можеб напитися чаю?

французьки. Якось собі поради — сказав Іванів і взявсь наливати води у самовар.

— Віджляж візьмеш вугля? У ватрані є лише камінне вугля, а воно не добре до самовара.

— Гм... Правда... — роздумував Іванів та зараз сказав: Ба! А відчогож маю голову на карку... Розпаляю у ватрані, а як дерево перепалиться, накидаю до самовара вугля, яке останеться з дров.

Обоє ждали на вугля, посадили перед ватраном, а Іванів приглядався своїм чоботам, вимашеним лоем.

— Що ж це тобі в око? — спиталася зараз жінка.

— Бестія комар вкусив мене, як ми проходилися сквером. Страшно свербить мене...

— Порядно напухло тобі... — Нежже?! — зякався чоловік і підійшов до дзеркала.

— Я гадаю, що тебе муєла вкусити якась більша комаха, бо від комара так не сплужо би. В Еспанії так звані еспанські мухи, яких роблять катапльями, то певно муєла тебе вкусити така муха...

— Далебі, правду кажеш! Я чую, що мені пухне всьєке лице. А хай це чорті... Ой муєли укусити мене і в ніс, бо чую, що мені ніс росте. Гарна історія! Ті мухи певно покуєли мене біля фонтани на сквері — говорив — Іванів, як приглядався у дзеркалі.

— Добре, що бодай мене не покуєли.

— Ага! Приглянься у дзеркалі. Ти також маєш порядного гузда на чолі!

— Е, жартуєш — сказала Глафіра Семенівна, підходячи до дзеркала, та зараз скрикнула:

— Ах, Боженку! Чогож ти тягав мене по тих скверах... Самособою, що всіякі комахи збираються при фонтанах... Що ж я робитиму тепер? Тобі дурнища, бо ж ти мужчина, а жінку такий гузд страшно опоганює. Якжеж я завтра покажусь цьому офіцерові з такою прикрасою на чолі! Ах Боже! Та ж мені й горішня губа спухла! Треба щось робити, бо до завтра пухлина ще поширяться.

— Знаєш що, серце, можеб прикласти кольонської води? Маєш кольонську воду?

— Маю. То дивне, що я не чула брєніння тих комах... — говорила Глафіра Семенівна, натираючи собі чоло й уста кольонською водою.

— Дайжеж і мені трохи цієї води...

— Чекай. Мушу подумати насамперед про себе... Ти зрештою любиш такі пригоди, а я не можиму показуватися людям... Іди собі звідсіля... Не крутяться коло дзеркала, бо не бачу добре, де треба натирати. Ти краще настав самовар. Бо дрова вже вигоріли.

Іванів пішов до самовара. Біля ватрану не було ні шип-

ців ні лопатки, тому став видирати вугля ложкою, яку прив'язав до палиці. Як вкинув вугля до самовара, взявся роздувати вогонь у ньому колявою чоботів.

— Я як Робінзон Крузо на безлюдному острові — говорю до себе. — Ні вугля, ні щипців, ні лопатки, ні мішка то роздумування, вугля, а ми нібито приїхали до столиці європейської держави! Га, нема чого дивуватися, ці дикунки не мають поняття як наставляти самовар і запарувати чай, коли їм здається, що Манзанарес це ріка!

Самовар закипів небаром, зате вся кімната була повна диму. Треба було відчинити вікна. Як Іванів відчинив вікно, кликнув до жінки:

— Дивися... Он там на балкони стоїть якась еспанка... Певно жде на середнаду...

— А хай їй трясця з її середнадою! Через твою глупу цікавість ти наразив мене на таку неприємність.

— Не хвилюйся, серце... До завтра все зникне.

— Дай мені спокій! Я знаю, що як комар укуєть, то пухлина збільшується на другий день, а що шойно говориш, коли вкусить еспанська муха! Замкниж вікно, бо ще напустиш у кімнату тих еспанських огидливих комах!

(Дальше буде).

ВСТУПАЄТЬ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЩО ЦЕ ТАКЕ?

У донесенні новинарської організації „Асоційтед Прес“ про вилет Амелі Іргарт з Овклаєнда в подорож літаком довкола світу пишеться про шлюб лютунку як про „Місс Іргарт“, а потім пишеться, як вона прощалася з своїм чоловіком. Джорджем Палером Патменом.

Що це таке? — каже читач. Ні королева, ні телеція?

Одначе, це тільки вислід звичаю жінок в англо-саксонському світі задержувати своє дівоче ім'я, коли людина зробила це ім'я славним. Через те Місс Іргарт все називається так, як вона називалася, коли вперше стала зв'язна як велика лютунка. Через те письменниця Фені Герст називається далі своїм дівочим іменем, хоча вона вийшла заміж. Через те фільмові артисти задержують своє ім'я, під котрим вони добули собі славу, а не змінюють його за кожним своїм подружжям.

НОВІ ДОРОГИ.

Уряд міста Нью Йорку казав завалити великий комин, 227 стіп високій, що стоїть на будинку підприємства „Нью Йорк Санітері Ютілізаїшен Ко.“ Мають під комин підложити ладунку динаміту, а посадник міста має натиснути на електричний гузик і звалити коминище.

Комини, що його мають валити з такою церемонією, за сучасно на звалення тому, бо він стоїть на дорозі літаків, що курсують з недалекого летнища Флойда Бенета.

Давно перешкодою на дорозі бували пні дерев. Як це говориться в пісні:

Поїхала баба в ліс
Без підтоки, без коліс,
Зачепила баба в пень,
Тай сиділа увесь день.

Комини тоді нікому не стояли в дорозі. Коло фабрик ставили високі комини: чим вищий комин, тим сильніший продув повітря в печі фабрики.

Та нині, як літання стало до сить звичайним способом комунікації, комини стали небезпечною для подорожніх. Що це не фантазія, а суцзя правда, показує нещасний випадок з відомим чеським фабрикантом Батьою, що згинув з своїм піллотом, ударивши літаком об фабричний комин.

ЧОМУ В НИХ Є БАГАТО ПИСЬМЕННИКІВ?

„Нью Йорк Таймс“ подає в уступі „Книжкові вісті“:

„Видавничча спілка Саймона й Шустера видасть дня 30-го березня цього року нову повість Джозефіни Джансон, котра дістала була нагороду Пулицера за свою повість „Нав ін Новембер“. Нова повість називається „Джорданс-таві“. На два тижні до випуску в світ цієї повісті вже продано 8,000 примірників“.

Це не бляга. Так, в Америці купують книжку ще до її появи. Продавці („сейлсмени“) накладдя, що вибираються в дорогу по краю продавати книжки, часто беруть зі собою не готову видруковану книжку, а тільки так звану „домі“, себто окладинки з чистими картками величини будучої книжки. „Сейсмен“ оповідає купцеві про автора, про книжку, і бере замовлення.

У цей спосіб продавці Саймона й Шустера дістали замовлення на 8,000 примірників книжки, що появиться аж за кілька тижнів. Скільки книжок можна би в цей спосіб продати в нас?

НЕСЛУШНЕ ПОРІВНЯННЯ.

Очевидно, сподіватися продати в цей спосіб 8,000 примірників було би несправедливо. Адже Саймон й Шустер продавали свою книжку серед

130 мільонів людей, а українську книжку можна би продати лишень між пів мільона людей. Отже не можна сподіватися продати серед нас 8,000 примірників, але десь 250 разів менше.

Отже скажимо 30 примірників.

Чи можна? Скажимо, що котрийсь з великих українських письменників написав нову книжку. Чи почувши про неї, знайшлося би в Америці 30 цікавих людей на новий твір великого українського письменника?

Та не кажимо про книжку, котрої ще нема. Скажимо про книжку, котра вже є. Скільки читачів знайшлося би на збірку оповідань найбільшого українського письменника дрібних оповідань, Василя Стефаника?

КНИЖКА Й АВТОР.

Цікаве явище з цим Василем Стефаником: у своїй автобіографії, писаній для київського видання, він згадує лишень коротко про свою дружину: „Від 1904 року, коли то я оженився з донькою його приятеля, Кирило Гаморка, мешкав я в свого тестя... Моя жінка умерла на початку року 1914 й оставила мені троє хлопців...“

Зате в ній попадає багато даних при книжці, котрі Стефаник читав:

„Мені кілька місяців помагав учитися Іван Пleshан, старший гімназист із сусіднього села. Він дав мені читати Квітчину „Марусю“; тієї „Марусі“, крім перших кількох карток, я й дотепер не читав, хоча тоді дістав за непрочитання книжки доброго лаяса. Аж у 3 класі перечитав я повість Мирного та Білика — „Хіба ревути воли, як ясла повні“...“

„Я належав до тайного кружка учнів, які збиралися по передмістях, щоби разом читати реферати та складати гроші на нові книжки та часописи. Бібліотека цього кружка складалася з 400 томів, в більшості українських, а то були й польські й російські. В 4 класі ми на спільні гроші спровадили два величезні томи писань Гліба Успенського по-російськи. Не знаю, чи хто з моїх товаришів перечитав Успенського, але я через два роки з ним не розлучався і, хоч дуже тяжко було зрозуміти жаргон його „Расторяевой улицы“, то все я його перечитав, і він мав на мене в гімназії найбільший вплив...“

ЯК НАВЧИВСЯ ЧИТАТИ?

Слова Стефаника про його читання книжок незвичайно цікаві для всякого, що хоче читати, а якось не може до цього взятися.

Такі люди частенько говорять: „Мене зле вчили! Якби там мене були буком підогнали до книжки, то з мене нині був би певно великий читач“...“

Стефаник каже, що, як Іван Пleshан йому дав Квітчину „Марусю“, то, хоч Пleshан Стефаникові й доброго лаяса дав за нечитання книжки, то Стефаник усе таки її не прочитав. Зате пізніше, як ученики самі зорганізували собі кружок, то вони відімали собі від уст хліба, щоби бібліотеку скласти, й книжки читали, хоча за привабливість до тайного кружка вчителі могли покарати навіть вигнанням з гімназії.

Отже замість нарікати на тих, що вчили, а не били, чи не краще було би братися за різні книжки? З котроюсь з них усе смак до читання прийде.

У гостинниці.

Гість: Пане вейтер, цей швейцарський сир такий дорогий, начеб сам Вільгельм Тель повистрілював в нього діри.

ЧИ У ВАШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ Є ТАКІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ?

ЯК НЕМА, ТО ЗАМОВТЕ НА НАСТУПНИЙ ШКІЛЬНИЙ РІК У КНИГАРНІ „СВОБОДИ“.

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука 40 ц.
(Маємо лише нове видання першої читанки М. Матвійчука з 1935 року).

ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанка для II класу) М. Матвійчука 45 ц.

ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА (читанка для III класу) М. Матвійчука 60 ц.

ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для IV класу) М. Матвійчука 75 ц.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ для дітей у чотирох частях з дуже гарними ілюстраціями М. Фартуха: КИЇВСЬКЕ КНЯЗІВСТВО; ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА; КОЗАЧЧИНА; УКРАЇНА В НЕВОЛІ. Це надзвичайно добре видання для вчителів і для дітей. Кожна книжка коштує 20 центів. Ціна за всі чотири книжечки разом 75 ц.

КОРОТКА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крипакевича 50 ц.

МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крипакевича 15 ц.

ПОЧАТКОВА ГЕОГРАФІЯ з багатьма малюнками і картою, С. Рудницького 75 ц.

ДЕВ'ЯНАДЦЯТЬ РОКІВ САМОСТІЙНОЇ ЛИТОВСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

(Кореспонденція з Литви).

В місяці лютий (16-го) святкувала литовська нація дев'янадцятьлітній період в новій історії Литви можна одчеркнути не тільки як період великих зусиль, але теж великих досягнень в закріпленню та розбудові власної державності в усіх її ділянках. Щоти досягнення та успіхи є великими, можна оцінити доперва як слід по змальованню бодей грубими чертами стану, що існував на литовських землях до часів проголошення власної державності та по зясуванню умовин, серед яких прийшлось литовській нації свою державність здобувати та опісля закріплювати.

Литовські землі, з виїмком клайпедської області, створили як відомо до часів світової війни губернію в складі російської імперії. По криваво згноблених литовсько-польських повстаннях в роках 1831 і 1863 запанував на литовських землях жорстокий окупаційний московський режим з ясною опрделеною ціллю винищити економічно і культурно литовський елемент, щоби в цей спосіб легше цю країну засімлювати. Рештки литовських вельмож опинились на закланні в Сибірі, або потонули в московському чи польському морі, себто московщицис чи полячилися. На місце національно свідомих литовських поміщиків прийшли мрсквини або ті польські шляхтичі, що вже давніше покорились були московській владі та в часах повстань доказали своєю поведінкою свою лояльність супроти Москви (прим. граф Тишкевич, власник великих

лятифундій коло Паланги).

Не було теж середного стану, бо вся торгівля опинилась в руках жидів, що прогнані з великих міст центральної Росії шукали тут як і в інших окрайних провінціях можливостей екастенції.

Литовської національно свідомої інтелігенції було так обмаль тому, що московська влада позакривала литовські школи та недопустила взагалі литовців до державних урядів в корінній Литві. Ті литовці, що здобули вищу освіту чи то на московських високих школах чи за границею, мусіли шукати праці в корінній Московщині або в інших російських провінціях. Лише мала горстка, і то доперва по 1905 році, могла себе примістити в Вильні і звідсіля шляхом поширювання нелегальної литовської літератури держати контакт з масами та плекати серед них почуття національної свідомости.

Подавляючу більшість литовського населення творило селянство. Доля його не була теж завидною. По природі бідна країна була видана на поталу великим московським кацникам та урядовцям. З огляду на некорисне географічне положення тої країни московська влада не творила там ніяких економічних ані теж промислових баз, в противенстві до Естонії чи Латвії. Конечність прожиття гнала тих зубожілих і безземельних селян на зарібки в глибину Росії або на еміграцію за океан, так що природній приріст населення властиво спинювався поза рідною землею. Після статистичних обчислень одна третина литовської нації опинилась в Америці.

Відповідно тій московській політиці виглядали теж села і містечка в Литві. Села були занедбані і бідні. Містечка бу-

МАЛИЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії, укладено о. І. Рудовичем	35 ц.
БІБЛІЯНА ІСТОРІЯ старого і нового завіта, о. д-ра Я. Левинського	85 ц.
БІБЛІЙНІ ОБРАЗКИ. Перші початки науки релігії, о. С. Біленького	35 ц.
ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях, о. С. Біленького	50 ц.
РУХОВІ ЗАБАВИ. Декотрі мають пісні	20 ц.
ВЕСЕЛА БАНДУРА, співачок з нотами	20 ц.
МАЛИЙ БАНДУРИСТ, збірка пісень для дітей, видання „Світ Дитини“	25 ц.
СЕРЕДЕЧНИЙ ВІНОЧОК. Визнання святихних бажань для українських дітей: На іменини або уродини матери, батька, дідуся, бабусі, теги, страйка, вуйка, сестри, брата, вчителя, вчительки, товаришки. Також новорічні, великодні і різданні побажання Пісменні привітти на Свято Матері і декламатії	35 ц.
МАЛИЙ ДЕКЛАМАТОР, збірка віршів до декламацій на всенародній і шкільній свята та обходи. Підбрав і апаредував М. Таранько. Видання „Світ Дитини“	25 ц.
МЕТОДИКА правописних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говірок, списи висловів. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учительського звання. Д-ра К. Кисельського. Ціна	65 ц.
МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма, М. Матвійчука. Ціна	75 ц.

„СВОБОДА“

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ли переповнені жидами та перенесеними туди за кару московськими урядовцями, так само крайню занедбані, куди західна культура не поставила навіть була перших кроків. Розговірна мова по містам була московська, лише тут і там мож було почути польську мову або жидівський жаргон, а вже дуже рідко коли литовську.

В такому то невідрадному стані зустріла литовська нація світова війна, російська революція, упадок царату і німецька військова окупація. Треба тому подивляти, що не зважаючи на цей впрост катастрофальний стан литовці здобулись на той великий чин проголосити самостійну литовську державу дня 16-го лютого 1918 року. Закріплення тої державности було теж в вимутих умовин ще тяжчим.

Вправді найближчі сусіди як Німеччина, советська Москва та Польща погодились формально з самостійністю Литви, але на ділі їхня політика змала підчинити Литву. Німеччина хотіла посадити на литовському престолі якогось німецького князика і тим спосом прилучити Литву до Німеччини. Польща знова мріяла про відродження давню советської ігвайлонської ідеї. Советська Москва хотіла знова завести там большевицький устрій, що на ділі було означало втрату державної самостійности. Одна тільки відновлена українська національна держава станула без застереження на становиську цілковитої державної незалежности Литви і як тільки могла старалася помогти відновленій литовській державі. Німеччина не дозволила творити литовського війська; Польща створила там свою підпольну військову організацію (ПОВ) з теперішнім міністром суспільної опіки Косяцьковским на чолі, большевицька Москва післала тамтуди спершу своїх агентів а опісля по заломанню німецького фронту теж червоної частини. Тому теж по розвалі центральних держав прийшлось відновленій литовській державі вести рівночасно війну з трома противниками: з балтійськими частинами Бермонта-Авалова, з большевицькими і поляками. Двох перших ворогів Литва прогнала зі своєї території. Мусіла натомість дофнутися з Вильною, яке захопив на таємне доручення Пилсудського ген. (Желіговский і при допомі опереткового союму зголосив віроповідданість Пилсудському. Литовський уряд мусів перенестись тоді до Каунас і там приступив до розбудови своєї державности. Без сумніву, що втрата Вильни та Виленської області дуже болюче відбилась на Литві, бо Вильно було коліскою колишньої могутньої литовської держави і з Вильною йшло національне відродження литовського народу,

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„СВЯТОСЛАВІЯ“.

Тобі, князе Святославе! Присвячую ці думки, які незадовго знайдуть форму та зрелазують живим еством, щоби зі спокійним „Іду на вас“ — йти до перемог над всім слабим, химерним та безхарактерним.

Тільки здоровий інтелект та сильний дух зле чуються в слабому тілі. Тільки здорове, сильне тіло в стані проявити максимальні інтелектуальні вартості людини.

Модним знову стало тепер слово Спарта. Знесилені та бездержавницькі нації, свою силу чи ратунок бачать в наслідуванню старої Спарти. Але ми цього не потребуємо, пощо нам чужі Спарти, коли маємо свою власну, славу, стару традицію Святославової, княжої дружини.

Рідко яка нація може похвалитися таким сильним, шляхотним, певним себе провідником народним, яким був наш князь Святослав-Завойовник.

Плекаймо в собі культ ось такої шляхотної й боевої князівської доби.

Хай відібється воля могутнього луною у „Всеукраїнським уряді індивідуальної культури тіла, розуму, волі та духа“.

Назвім його коротко: „Святославія“. А кинувши, хочби й цілому світові в очі гасло Святослава „Іду на вас“, йдм на нього, чи через нього, — до себе, — до нашої мети — України.

Хай наша Спарта-Святославія буде суворого школою інструкторів-провідників, яко виховували новий тип людини: завжди шукаючий нових вартостей життя. Людини, яка з радістю приймає і найтяжчі обставини та з успіхом на устах бореться за краще завтра.

В сучасний мент, коли всі могутні держави зб'ються, духово та матеріально підготовляючи свою молодь, гар-

туючи її до неминучої війни, що може вибухнути кожної хвилини, — чи можемо, чи маємо, право ми — велика бездержавницька нація — залишатися безцинно, інертно, животною масою?

Чи маємо право марнувати такий дорогий час? Ні! Ми мусимо завжди, неустанно мати напружені мязи, щоби бути готовим до скоку на свого ворога.

Надходить слушний час...

За нами правда, — перед нами перемога.

А. Д.

ВІДЛИДИНИ В ЖІНОЧІЙ РЕМІСНИЧІЙ БУРСІ У ЛЬВОВІ.

В часі мого побуту у Львові я мала нагоду відвідати дівочу ремісничу бурсу, в якій перебувають на удержанню 24 українські дівчини, що вчать різних ремісничих фахів. Помогла мені в цього пані Говиковича, яка своїми неспісними трудами і двократною поїздкою до Америки за жертвами найбільше причинилася до кулення власного будинку для названої бурси.

Сама бурса робить гарне враження: внутрі чисто і гарно прибрано. Надзирателькою її є пані Левицька, рідна сестра Ольги з Левицьких Басараб. Я мала приємність заізнатися з нею, як також з декількома ученицями, які в цю пору були вдома. З 24 дівчат, що є у віці від 14 до 22 літ, є 9 сиріт. Дві з них приміщені зовсім безплатно, сім за знижкою. Одну ученицю удержують „Українські Самостійні Державники“ з Саміаго, починаючи її по \$5 місячно. Дівчата в більшості ходять до ремісничої школи „Труд“, кілька ходять до доповнюючої школи, крім цього вони ще практикують у приватних вартатах. Нагляд над бурсою мають пані з комітету. Одна з них, пані Рижевська, провадить „Самосвітний Кружок“.

Справа опіки над українською ремісничою молоддю є дуже важна. Наша реміснича молодь, з браку опіки з боку свідомих українських чинників, звичайно пропадала у чужих і винародовлювалася. А через те, що наші ремісники винародовлювались, характер наших міст тратив український національний вигляд. Це зрозумів гурт українських осіб, між якими була пані Говикович. Вона то використала свій побут в Америці 1929 року і перевела тут збірку на ремісничу дівочу бурсу. Збірка принесла суму \$4,000. Ці гроші пані Говикович, як повернула до краю, передала товариству „Опіки над Молодю“, яке зчерги закупило дім на ту ціль при вул. Кошаровій ч. 2, у Львові. Та цей дім не був відцільний залачений готівкою; залишилось ще троха довгу на сплату, який бурса тепер сплачує піврічними ратами по 400 злотих. Беручи під увагу теперішні тяжкі часи, коли то гріш дуже дорожче, а реальність впали, цей довг тяжко відбивається на провадженню бурси. А шкода, бо ця бурса веде дуже корисну роботу серед української суспільности. Шо року вона випускає кільканацять фахових робітниць, які по місточках і селах несуть не лиш фахове знання широкую українському загалоу, але також ту національну свідомість, якої вони набрали в тій бурсі. Колиб українська американська суспільність постаралася їм цей довг сплатити, то тим збробила би дуже корисну роботу.

Н. Гнатюківна, Дітройт, Міш.

Несміливий.

— Коли вже мусите просити милостині, то будьте бодай тверезі, чоловіче!

— Це не дається, пропущу пані. Як я тверезий, то стидаюся просити милостині.

Календар ПРОСВІТИ

З М І С Т:

Календарна Частина: Церковний календар, Астрономічний, Скорочений, Постійний, Господарський, Довеский, Грибовий; Занисний; Злогодийний характер року; Таблиця обчислення відсотків; Позабучний список старих слов'янських імен; Міри і вага, і т. д.

Література й Наука: Найбільший подвизник Галицької Держави; Марія (Стефаника); Як почалася революція в 1917 році в Росії; Перші дії революції в Києві; Українство в Туркестані; Русалка Дністровя; Бойківщина; Вишнівці; Народна традиція в церквах і хатах; Ювілей телефону; Людина з факсом; Спорт, і т. д.

Освіта й Виховання: „Провітра“ — колись і тепер; Іван Франко в Романові; Зразкове село; „Провітра“ на Закарпатті; Нові почесні члени Т-ва „Провітра“.

Порядник Бережливості здоров'я наших дітей; Частинка — лік на рака; Умови недуги; Ветеринарний порядок; Сторінка для господарів; Маеткові й податкові інформації, і т. д.

Ціна Календаря „Провітра“ — 60 ц.

„СВОБОДА“

83 GRAND ST., (P. O. Box 346), JERSEY CITY, N. J.

ЕСПАЇЦІ НА ЕМІГРАЦІЇ.

Часопис „Прес“, що виходить у прикордонному французькому місті Байоні, помістив статтю про емігрантів із Еспанії. Мім іншим читаємо там так:

„Ми відвідали багато французьких міст здвож еспанського кордону. На двірцях, ринках, у парках, у пристанях, усюди стрічали ми молодих людей, що вистовували бездільно або із зацікавленням читали часописи. Ми підійшли ближче та переконалися, що часописи еспанські.

Вечором по ресторанах, барах і винарнях усі столи заняті молоддю, що безжурно грає в карти. Самособою грачі гуторять тільки по еспанськи. Інші молоді еспанці вечорами шляються по вулицях гуртами, вистояють перед кінами, освітленими виставами та оживлено розмовляють про війну... в Еспанії.

Таке майже в усіх прикордонних містах, від Перлпіняну до Байони.

Хто прийшов із північної Франції, де все працює, де не видно молоді, що цілими днями волочилися би безцільно, не може зрозуміти, як можна жити таким життям вичікуючи... перемоги цієї чи тої сторони.

Подумає хтось, що ці тисячі молодих еспанців це ослі на постійно робітників, яких багато стрічається по фабриках, копальнях і на рілі у Франції. Ні! Ці молоді люди то „втікачі“ перед цією чи тією військовою перевагою в Еспанії. Зрештою вони перебувають постійно невеличкими гуртками — скриваючись у безпечній і гостинній Франції.

З чогож живуть ті втікачі? У Франції та в багатьох інших краях збирають для

Еспанії. Збирають приятелі ген. Франка, збирає протифашистський комітет і червона поміч.

На місці у південній Франції працюють різні комітети, які із зібраних грошей і підпомагають „втікачів“ із Еспанії. Деякі з них мають трохи грошей. Інші випрошують вартісні річі, що їх привезли зі собою.

Коли ми спиталися їх, чому не вертаються до Еспанії, коли вона кровавиться.

Відповідали: — Бо в нас противники, як візьмуть у полон еспанця, стріляють його. В нас не війна, а пристрасна різня (карнане).

РЕКОРДОВИЙ АПЕТИТ ЯКУТИВ.

Етнографи, що займаються подрібно дослідженням звичаїв усіх народів, кажуть, що якути (нарід, що живе над бережжями ріки Лени у Сибірі) справді є найпачерливіший нарід на світі. Ніхно не має такого великого апетиту, як якути.

Один учений, що подорожував по країні якутів оповідає:

— Все, що людський жолудок може стравити, ідять якути і то в дуже великій кількості. І найгарячіший чай і зупу можуть проковтнути. Ці напитки пють такі гарячі, що ми навіть устами не могли їх доторкнути.

Я бачив одну якутську дитину, яка зі смаком зїла три воскові свічки, два фунти замерзлого масла та один великий кусник мила. Один досвідлий якут зїв на моїх очах цілу задню шинку з вола.

В КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Літературний Вечірок.

Дня 15 березня н. р. студенти курсів української мови влаштували в Інтернаціональному Інституті при 341 17-тій вул. в Нью Йорку літературний вечірок, на якому більшу частину програми творили деклямації поем різних українських авторів. Поему Олеса „Київ“ віддеклямувала панна О. Пасичник. Шевченка „Мені однаково“ К. Вілоус, знову ж саму поему в англійському перекладі Семенни, віддеклямував Ф. Моторний. Франка „Як почуєш вночі“ деклямувала панна Гашовська, Шевченка „І багата я“ панна Форман, Олеса „Воля“ М. Петраш, Тичини „Як улав вже він з коня“ Я. Почтар, Леси Українки „Слово“ В. Лакуста. Останній був теж заповідачем програми.

Крім виконавців програми прийшло на цей вечірок кількадесять слухачів. Зусилля нашої дорослої молоді вичувати українську мову треба вєсоди радо вітати. Ці деклямації, у більшості виконані поправно українською мовою, робили на слухачів приємне вражіння. Додатково до цієї програми маленька дівчина Г. Никифорчин відспівала кілька українських пісень, а по ній пані Гребінецька, відома українська співачка, відспівала прекрасну кілька композицій Лисенка, Січинського і Степового. На кінець панна О. Пасичник у українському строю виконала кілька українських танків. Треба зазначити, що панна Пасичник виконала ці танки з великою грацією, легкістю і ярасою, чим захопила глядачів. Її виступи перед чужою публікою принесли нашому мистецтву добру славу.

Курси української мови, яких студенти справляли цей літературний вечірок, відбуваються що понеділка і середі в згаданому Інституті, від год. 7 до 10. вечером. Від 7 до 8:30 відбувається початковий курс, а від 8:30 до 10 середній. Науку подає проф. Нововірський безплатно, а всі, що бажають вивчити українську мову, можуть у названих годинах звертатись до нього за інформаціями.

Учасник.

— Можете, пані, сміло віддати за мене вашу дочку. Навіть, колиб мені щось сталося, то я забезпечений на велику суму.

— Так, так—відповідає будуча теща—а коли вам нічого не станеться.

ВІДЗВА

до однієльчан села Новосільця, пов. Сянік.

Отсим подаємо до відома, що тими днями одримали листа від комітету будови Народного Дому в Новосільцях, пов. Сянік, в якому вони просять нас про поміч. В ньому пишеться так:

„Дорогі брати і сестри, далеко на еміграції! Звертаємося до вас і просимо зрозуміти наше важне положення. В осені 1936 р. ми зачали будувати свій народний дім в Новосільцях і як бачите на фотографії яку залучуємо, ми вже підняли його під крокви. Це великий будинок, 14 метрів довгий і 14 широкий. В ньому ми хочемо умістити читальню і зробити з нього центр, де сходилисяб усі місцеві українські громадяни. Багато було перешкод, заки ми розпочали цю будову. Нам були заборонили будову; минуло пів року, заки знова дозволили. Тепер будова поступає вперед, але брак фондів, щоб довести діло до успішного кінця. Ми складаємо все, що хто може, за дармо робимо, але те все замало. Не годні ми самі скінчити, в поміч ні звідки взяти. Тяжко нам дуже. Тож просимо вас про поміч.

Йосиф Тирчин, 209 Wardwell St., Stanford, Conn.

тебе підписаний зі своїм братом, взяли до діла і отсего дорогою просимо всіх кралянів, щоб зложили жертви на згадану ціл.

Будова народних домів на Лемківщині є дуже корисна ціл. Цю справу повинна піддержати ціла нація суспільність, а тимбільше ті однієльчане, що з даного села походять. Тому ми кличемо всіх, щоб відозвались на цей поклик. Жертви слати або впріст до краю, на подану в середині адресу, або на адресу з нижче підписаного, а вніччез зі своїм братом Іваном Тирчином вишле ці гроші до краю на призначену адресу.

Йосиф Тирчин, 209 Wardwell St., Stanford, Conn.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

На народні ціли.

Союз Україноці, ім. Ольги Кобилянської, від 29, ухвалив на своїх зборах вислати через Об'єднання \$24, призначуючи ту суму по рівній частині на політичних в'язнів і визвольну боротьбу.

Антонина Яцишин.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

На Рідну Школу.

На похороні пок. Френкі Підгайного, який відбувся 13 березня, присутні з родини та знайомі цюкійного, замісцьвінка на могилу, зложили на Рідну Школу \$8.50. Жертвували: П. Стахів, Н. Підгайний, Н. Турський і К. Гуманіцька по \$1; пані Таберман; Н. Мисак, М. Олінець, К. Дубельська і П. Стенчук по 50 ц. А. Прокоп і В. Грегори по 25 ц. Гроці вислали через Об'єднання.

КУПУЙТЕ НОВІ КНИЖКОВІ КАЛЕНДАРІ НА 1937 РІК.

Table listing various calendars for 1937: КАЛЕНДАР ЧЕРВОНА КАЛИНА (60 ц.), КАЛЕНДАР БАТЬКІВЩИНА (60 ц.), КАЛЕНДАР ПРОСВІТІ (60 ц.), КАЛЕНДАР ЗОЛОТИЙ КОЛОС (60 ц.), КАЛЕНДАР КРЕНИЦЯ (40 ц.).

Всі календарі гарно ілюстровані, містять багато цікавих статей та оповідань, як також подають практичні господарські поради. Календарі показують всі релігійні та національні свята.

Замовляйте ще сьогодні, бо книгарня „Свобода“ має лише малу кількість тих календарів. Належитість просимо посилати разом із замовленням. На С. О. Д. замовлень не висилаємо.

„СВОБОДА“ 81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

ПОСОЛ Н. В. БАЧИНЬСЬКИЙ ГОВОРИТЬ В ЛЕГІСЛАТУРІ.

Як стверджують коментатори обох вінніпегських щоденників „Фрі Прес“ та „Трибюн“, посол Н. В. Бачинський вилосей в четвер 4 березня в манітобській легіслатурі найсильнішу промову, яка там була вилосейна підчас дебати над престольною промовою. Коментатор „Фрі Прес“, J. В. М., оповідає в своїм кутику „Under the Dome“ так:

„П. Бачинський говорив дві години і пів. Його дар вимови є незрівняний в палаці і прикінці він виглядав, немов би був добрий на ще один день. Він має поставу козака, а голос, як три туби. Його англійська мова має наголос, однакж вона пливе і блищить, як водопад Наягари. Оплатилося навчитися по українськи, аби послухати його в його рідній мові. В українській мові П. Бачинський мусить бути торнадом.

„Його предметом були блуді соціалізму, а головно комунізму. П. Бачинський був колись соціалістом. В імя Маркса він підпалював стіжки в своїм ріднім краю. Через те він тепер в Канаді. Прибувши до Монреалу, він помілківко прилучився до параді „Армії Спасення, коли побачив „С“ на червоному прапорі. Нині П. Бачинський є переконаний, що капіталізм є системою поступу і волі. Соціалізм, по його думці, це схиблення, витворене психопатичними страхами та „іриями“ (Подає цитати). Ленін, як виходить, помер божевіллям, а Сталін же мормфіною.

„Філософія П. Бачинського є, що життя мусить бути боротьбою і що тільки труси піддаються, аби ними порядкував червоний диктатор, що може їх кожної хвилі постріляти. Однакж П. Бачинський каже це ліпше. Марксова теорія історії є „шлунковою філософією“. Люди, що випродукували Дикенса, ніколи не стравають Маркса. П. Бачинський є замітний чоловік но і правдивий поет“.

Коментатор часопису „Трибюн“, П. А. В. Томас, висловлюється так:

„Промова П. Бачинського була, як землетрус, Наягари і морська філя, все злучене разом. Він великаканскимі поміхами перейшов історію, економію, філософію, соціологію і увесь людський досвід. Соціалістів, комуністів і всіх лівих він відкинув на смітник. Його обширна енергія нагадувала оповідання про царя, що три рази пробив всіх своїх ворогів і три рази повбивав вбитих.

„П. Бачинський є українець, уроджений в східній Галичині 50 літ тому.

PAIN-EXPELLER advertisement with logo and text: „Коротке натирання-вигода і допосиє коли болять м'язи.“

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКЮ УКРАЇНКИ ЯК ГОСПОДИНИ до заряду дому на фармі. Інтересуючих прохано голоситись на адресу MAX BENKOSKY, 26 High St., Pawtucket, R. I.

ВЗОРІ канва, нитки до шиття. Шквіра й крок. 223 Second Ave., cor. 14 St., N.Y.C. Room 14. Офісові години: 10-8; неділя 11-2. Проміні Х & Флюроскоп \$2.00.

Д-р С. ЧЕРНОВ (Европейський спеціаліст) Гострі в хронічні недуги чоловіків і жінок. Шквіра й крок. 223 Second Ave., cor. 14 St., N.Y.C. Room 14. Офісові години: 10-8; неділя 11-2. Проміні Х & Флюроскоп \$2.00.

Д-р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Урядові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділя рано від 10 до 12.

БОЛІ НІГ.

Рани на ногах, опухлі ноги, брилкі жила, болячі ноги, флебіти (запалення жила), напухлі або болячі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції. Офісові години: щоденно від 2 до 6, в понеділки і четверга від 2 до 8.

L. A. VENLA 320 W. 86 St., New York City, Близько Бродвею. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ В ДЖЕРСІ СІТІ під назвою: THE GRAND DAIRY FARM PRODUCTS 98 BRIGHT ST., JERSEY CITY, N. J. ПРОХАЄ УКРАЇНСЬКИХ ГОСПОДИНЬ ЗАМОВЛЯТИ В НАС МОЛОКО І МОЛОЧНІ ВИРОБИ. Доставкамо молоко і молочні вироби ліпше першої якості. Власники Української Молочарні, ДМИТРО ВЕНГЕР І ПЕТРО ХАРИТЧАК, гарантують чисту обслужу. Кличте: BERGEN 3-9609.

ІВАН БУНЬКО Новий Український Удереїтор за ріджу потреби по ціні так дешево, як \$150.00. Обслужу найраша.

JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 EAST 5th STREET, NEW YORK CITY Dignified Funerals as low as \$150.00 Telephone: Orchard 4-8088

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК ЗАЙМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОК, БРООКЛІН, НЬО ЙОРК І ОКОЛИЦЯХ 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel. Orchard 4-2565 BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2564.

В КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(135)

Коли Га-Ята зникла в кушах, Тарзан узброївся в терпелівість, щоб чекати аж доки вона не поверне. Він лежав спокійно, не пручався, бо знав, що надаремне буде тим тільки витрачувати свою енергію. Також не попадав в журбу, бо знав, що це нічого не поможє. Біля нього сиділа Німа. Вона бачила, що щось зле, але зарадити тому не зміла. Вона лиш безрадно чухала потилицю.

В цьомуж часі, тільки в іншому місці, Олд Таймер і Калі Бвана продиралися крізь нестрі Деколи вони спочивали на хвиліку, але скоро зривалися і далі пускалися в дорогу. Вони знаходилися ще в околицях, в яких бушували малі, карликуваті бєбети. Дикунні могли розіслати погоні за ними. Кожної секунди могла зза куша вирватись їх затрєна стріла.

Олд Таймер йшов наперед і розгортав перед дівчиною галузи, або відкидав пеньки, щоб тим влєкшити їй прохід. Калі Бвана відчула нагло велику прихильність до цього чоловіка. Взавши його за руку промовила: „Ви стільки зробили і стільки робите для мене добра! Я вам безмірно вдячна“. Олд Таймерові бухнула до голови кров і загоріла придушена любов.

Після кількох секунд надуми, він вхопив її в пояс, придулю до себе і заки дівчина очунчалась, поцілував її. Калі Бвана не сподівалась цього. Відрухово вона піднесла руку і вдарила його по лицю. „Як ти смієш?“, промовила вона майже крізь слези, а потім додала: „Я ненавиджу вас“. Олд Таймер вдивлювся хвилі в її лице і відтак сказав: „Я тебе кохаю, Калі!“